

RO

RO

RO

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 16.12.2010
COM(2010) 758 final

**COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale: un cadru european
pentru coeziunea socială și teritorială**

SEC(2010) 1564 final

COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale: un cadru european pentru coeziunea socială și teritorială

1. INTRODUCERE

Comisia Europeană a dispus combaterea sărăciei în centrul agendei sale economice, de ocupare a locurilor de muncă și sociale – **strategia Europa 2020**. Șefii de state și guverne au aprobat un progres important: un obiectiv comun conform căruia Uniunea Europeană ar trebui să scoată din sărăcie și excluziune socială cel puțin 20 de milioane de persoane pe parcursul următorului deceniu. Vor urma obiective naționale complementare pentru toate cele 27 de state membre.

În 2008, trăiau pe teritoriul Uniunii peste 80 de milioane de persoane sub pragul sărăciei, ceea ce înseamnă o populație mai mare decât cea a celui mai mare stat membru sau 16,5 la sută din întreaga noastră populație. Dintre aceștia, cu mult peste jumătate sunt femei, iar 20 de milioane sunt copii. Desigur, criza economică nu a făcut decât să înrăutățească situația.

Persoanele cele mai vulnerabile din societățile noastre au fost lovite în mare măsură de criza economică. Situația celor care câștigă cel mai puțin a continuat să se deterioreze și aceștia riscă acum și mai mult să se îndatoreze și să ajungă la insolvență. Tinerii, migranții și cei cu un nivel scăzut de calificare, care depind adesea de locuri de muncă temporare și prost plătite, s-au confruntat cu cele mai mari creșteri ale șomajului și sunt expuși, prin urmare, la o înrăutățire a condițiilor de viață. În mod special, un tânăr din cinci de pe piața muncii nu are o slujbă; șomajul pentru cetățenii non-UE este cu peste 11 puncte procentuale mai ridicat decât pentru cetățenii UE, iar persoanele cu nivel scăzut de calificare se confruntă cu o creștere dublă a șomajului în comparație cu persoanele cu nivel înalt de calificare.

Așa-numiții „săraci care muncesc” reprezentau, în 2008, 8 % din populația activă, în timp ce riscul sărăciei a crescut semnificativ pentru cei care nu au un loc de muncă, de la 39 % la 44 % din 2005. În plus, 8 % dintre europeni trăiesc în condiții de **sărăcie severă** și nu își pot permite anumite necesități considerate esențiale pentru a avea o viață decentă în Europa, precum telefon sau încălzire adecvată. În țările cele mai sărace, proporția depășește 30 %. În plus, peste 9 % din populația europeană de vârstă activă trăiește în gospodării în care nimeni nu lucrează.

Această situație este inacceptabilă în Europa secolului 21. Combaterea excluziunii sociale, promovarea justiției sociale și a drepturilor fundamentale sunt de multă vreme obiective esențiale ale Uniunii Europene, fondată pe valorile respectului pentru demnitatea umană și solidarității. Dar Uniunea Europeană și statele sale membre trebuie să facă mai mult și să fie mai eficiente și eficace în ajutorarea celor mai vulnerabili cetățeni ai noștri. Cea mai mare valoare a Uniunii sunt oamenii. Perspectiva unei Uniuni prospere depinde de posibilitatea oferită europenilor de a-și asigura un viitor mai bun pentru ei și pentru familiile lor. Refacerea creșterii economice cu locuri de muncă mai multe și mai bune va reprezenta esența combaterii sărăciei.

Pentru atingerea acestui obiectiv, **Comisia propune instituirea unei Platforme europene de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale**, drept una dintre cele șapte inițiative emblematice ale sale. Obiectivul platformei îl reprezintă crearea unui angajament comun al statelor membre, instituțiilor europene și părților interesate celor mai importante în combaterea sărăciei și excluziunii sociale. Având în vedere că deceniul următor este probabil să fie marcat de reducerea bugetelor publice, acțiunile vor trebui să sporească eficiența și încrederea prin găsirea de noi modalități participative de abordare a sărăciei, în același timp cu continuarea dezvoltării de politici de prevenire și cu orientarea către necesități, atunci când acestea apar.

Prin urmare, platforma va stabili un **cadru de acțiune** dinamic pentru garantarea coeziunii sociale și teritoriale, astfel încât beneficiile creșterii și locurile de muncă să fie distribuite echitabil pe teritoriul Uniunii Europene, iar persoanelor care se confruntă cu sărăcia și excluziunea socială să li se acorde posibilitatea de a duce o viață demnă și de a juca un rol activ în societate.

Alături de Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale și de obiectivul de reducere a sărăciei, obiectivele sociale ale strategiei Europa 2020 sunt susținute printr-un obiectiv de ocupare a forței de muncă (cel puțin 75 % dintre bărbații și femeile în vârstă de 20-64 de ani să ocupe un loc de muncă) și un obiectiv de educație (reducerea părăsirii timpurii a școlii de la 15 % la mai puțin de 10 %). Inițiative emblematice precum „Tineretul în mișcare” și „Agenda pentru noi competențe și locuri de muncă” sunt orientate către atingerea acestor obiective. De asemenea, sunt importante legăturile cu alte inițiative emblematice, precum „O Agendă digitală pentru Europa”¹, „O Uniune a inovării”², „O politică industrială integrată pentru era globalizării”³ și viitoarea inițiativă emblematică privind o Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și cu emisii scăzute de carbon.

Prezenta comunicare arată felul în care diferite politici vor contribui la acest obiectiv ambițios de reducere a sărăciei și de creștere a incluziunii, identifică mai multe acțiuni asociate pentru susținerea atingerii obiectivului de combatere a sărăciei și oferă explicații privind conceptul și conținutul platformei (a se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei însoțitor, care conține o listă mai detaliată, indicativă, a acțiunilor planificate de Comisie).

2. PROVOCĂRILE

2.1. Dimensiunea multiplă a sărăciei și excluziunii

Obiectivul principal de reducere a sărăciei și a excluziunii a fost definit de către Consiliul European pe baza a trei indicatori: rata riscului de sărăcie (după transferurile sociale), indicele stării de sărăcie și procentajul persoanelor care locuiesc în gospodării cu intensitate de lucru foarte scăzută⁴. Această definiție este, simultan, în funcție de factori multipli care cauzează sărăcia și/sau excluziunea, de diversitatea problemelor cu care se confruntă statele membre și a priorităților pe care și le-au stabilit în consecință. Totalul mai mare (116 de milioane de persoane în 2008) include o populație mai largă decât cea considerată în mod normal drept

¹ COM(2010) 245.

² COM(2010) 546.

³ COM(2010) 614.

⁴ Pentru definiția acestor indicatori și o descriere a nivelului lor în țări UE, a se vedea anexa.

„sărăcă”, deoarece cuprinde o perspectivă teritorială și forme de excluziune care nu sunt legate neapărat de venit. Dimensiunea teritorială prezintă o importanță specială, deoarece „persoanele cele mai sărace” se concentrează adesea în anumite regiuni sau chiar în zone mai mici.

Indicatorii pe care se bazează obiectivul UE de combatere a sărăciei au fost aprobați și concepuți în cadrul metodei deschise de coordonare pentru protecție și incluziune socială (MDC socială). De-a lungul ultimilor zece ani, statele membre au colaborat și au făcut schimburi de experiențe privind funcționarea și reformarea sistemelor lor de protecție socială. Ele au definit obiective comune și au convenit asupra unor indicatori în funcție de care să orienteze politicile lor de incluziune socială, de reformare a sistemelor de pensii și în domeniul asistenței medicale și al îngrijirii pe termen lung. MDC socială a sprijinit învățarea reciprocă, a promovat implicarea părților interesate, a aprofundat înțelegerea riscurilor sociale vechi și noi și a adus în prim-plan provocările care fac necesare noi abordări și soluții.

Europa 2020 va oferi un nou impuls și o nouă relevanță acestei activități și va contribui la elaborarea de politici adaptate și de acțiuni de combatere a sărăciei și excluziunii sociale. În timp ce principala responsabilitate în acest domeniu intră în sfera de competență a statelor membre, **atingerea obiectivului UE de reducere a sărăciei va necesita o cumulare a tuturor eforturilor și instrumentelor la nivel UE și național.**

2.2. Abordarea sărăciei pe parcursul ciclului de viață

Anumite grupuri ale populației s-au dovedit a fi expuse în mod special riscului sărăciei. Este vorba în special de copii, tineri, părinți singuri, gospodării cu persoane dependente, persoane cu context migrațional, anumite minorități etnice (precum romii), persoane cu handicap. De asemenea, diferența între femei și bărbați este clar vizibilă, iar riscul pentru femei este în general mai ridicat decât pentru bărbați.

Peste 20 de milioane de copii sunt expuși riscului sărăciei în Europa de astăzi. Riscul crește la 25 % pentru copiii care trăiesc în familii numeroase și depășește 30 % pentru copiii care trăiesc cu părinți singuri. Aceste cifre nu s-au îmbunătățit în ultimii ani, în pofida sensibilizării politice sporite față de problemă. Sărăcia înseamnă întotdeauna oportunități mai puține și potențial irosit. În joc se află viitorul nostru. Sărăcia inhibă dezvoltarea personală, având efecte negative asupra sănătății copiilor, rezultatelor educaționale și bunăstării generale. Un copil care crește în sărăcie și excluziune riscă într-o măsură mai mare să devină un adult marginalizat, prins într-un „ciclu” care se transmite din generație în generație. Scoaterea copiilor din sărăcie necesită o abordare multidimensională care afectează politicile de ocupare a forței de muncă (sprijinirea părinților în găsirea unui loc de muncă); concepția sistemelor de beneficii fiscale; asigurarea de servicii esențiale precum o îngrijire de calitate a copilului; educația și protejarea drepturilor copiilor – care a devenit un obiectiv explicit al Uniunii în Tratatul de la Lisabona. Șansele egale și politicile orientate către familie sunt și ele esențiale.

Unul din cinci tineri din UE este expus riscului sărăciei. Tot mai mulți tineri nu reușesc să ocupe un loc în educația și formarea profesională sau în învățământul superior și au perspective limitate de a găsi un loc de muncă. Una din cinci persoane în vârstă de până la 25 de ani este în șomaj și, prin urmare, prezintă un risc puternic de sărăcie. În același timp, faptul că 1 din 10 tineri care lucrează continuă să trăiască în sărăcie ilustrează faptul că și calitatea integrării tinerilor pe piața muncii trebuie să fie îmbunătățită.

Șomajul reprezintă principala cauză de sărăcie pentru populația de vârstă activă. Riscul sărăciei pentru șomeri este de peste cinci ori mai mare decât pentru cei care au un loc de muncă (44 % față de 8 %). Sărăcia și excluziunea de pe piața muncii merg mână în mână, iar aceasta se vede în mod special la femei și la tineri. Cu toate acestea, salariile mici, nivelul scăzut de competențe și ocuparea unui loc de muncă necorespunzător pot duce la sărăcie în câmpul muncii. Din 2000, numărul de persoane afectate de **sărăcie în câmpul muncii** a crescut drept consecință a extinderii muncii temporare și cu timp parțial (inclusiv a muncii involuntare cu timp parțial), însoțită uneori de stagnarea salariilor. Sărăcia în câmpul muncii se leagă, de asemenea, de situația în care se găsesc familii întregi care depind de un singur venit din muncă. Între acestea, familiile cu un singur părinte sau cu un singur salariu prezintă cel mai ridicat risc de sărăcie în câmpul muncii. Lipsa unei îngrijiri a copilului accesibile împiedică participarea lor deplină în piața muncii.

Bătrânii sunt și ei expuși la un risc mai ridicat de sărăcie în comparație cu populația în general (la 19 %) și, în unele țări, populația în vârstă este expusă în mod special stării de sărăcie. Dimensiunea problemei demografice cu care se confruntă UE nu va face decât să intensifice problema. Până în 2030, numărul de pensionari din UE va crește cu peste 25 de milioane, supunând la o presiune și mai mare adecvarea și viabilitatea pe termen lung a sistemelor noastre de pensii, ca și sistemele de sănătate și de îngrijire a vârstnicilor. Pe termen lung, riscul de sărăcie pentru vârstnici va crește și dacă biografiile profesionale devin mai fragmentate.

2.3. Excluziunea severă, noile vulnerabilități și dezavantaje specifice

Lipsa locuinței și excluziunea de la locuință reprezintă una dintre formele extreme de sărăcie și precaritate, care s-a extins în ultimii ani. **Lipsa combustibililor**, care riscă să lase gospodăriile nu numai fără încălzire sau reducere a temperaturii dar și fără apă caldă, lumină și alte necesități domestice esențiale, reprezintă o altă manifestare a precarității severe. **Excluziunea financiară** care provine din lipsa accesului la servicii bancare de bază, precum și **gradul înalt de îndatorare**, agravat de recenta criză, pot reprezenta și ele obstacole în calea găsirii unui loc de muncă și pot duce, astfel, la marginalizare persistentă și la sărăcie.

De asemenea, criza economică a subliniat expunerea ridicată la riscuri sociale a **populației migrante**, adesea prima afectată într-un context de șomaj sporit. În primul trimestru al anului 2010, șomajul pentru cetățeni străini a depășit 21 %. Pentru această populație, pierderea locului de muncă se adaugă adesea la lipsa accesului la rețelele de securitate socială. Anumite **minorități etnice**, între care **romii** (aproximativ 10-12 milioane de persoane în Europa) reprezintă grupul cel mai numeros, sunt afectate în mod disproporționat de o precaritate multiplă.

Persoanele cu **handicap** sau cele care suferă de boli cronice severe, se confruntă frecvent cu dificultăți economice și sociale majore, care implică adesea întreaga gospodărie de care depind: aproximativ 6,5 milioane de persoane cu risc de sărăcie sau excluziune declară o formă sau alta de handicap.

3. PLATFORMA EUROPEANĂ DE COMBATERE A SĂRĂCIEI ȘI A EXCLUZIUNII SOCIALE

Combaterea sărăciei și excluziunii trebuie să se bazeze pe creștere economică și ocupare a forței de muncă, dar și pe o protecție socială modernă și eficientă. În plus, intervenția de protecție socială inovatoare trebuie să se combine cu un set extins de politici sociale, inclusiv educație direcționată, asistență socială, asigurarea de locuințe, sănătate, reconciliere a vieții de

familie cu cea activă și politici orientate către familie, toate domeniile în care sistemele de asistență socială au încercat până acum să intervină prin programe reziduale.

Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale reprezintă contribuția UE la abordarea acestor provocări în cadrul strategiei Europa 2020. Comisia a identificat următoarele domenii de acțiune:

- realizarea de acțiuni pe întreg spectrul de politici;
- utilizarea într-o mai mare măsură și mai eficientă a fondurilor UE pentru susținerea incluziunii sociale;
- promovarea inovării sociale pe bază de elemente concrete;
- lucrul în parteneriat și valorificarea potențialului economiei sociale;
- coordonare politică îmbunătățită între statele membre.

3.1. Trecerea la acțiuni de combatere a sărăciei și a excluziunii pe întreg spectrul de politici

Sărăcia, în multiplele sale dimensiuni, include o lipsă de venit și de suficiente resurse materiale pentru o viață în demnitate; acces inadecvat la servicii de bază, precum asistența medicală, locuința și educația; excluziune de pe piața muncii și muncă de slabă calitate. Aceste elemente reprezintă cauzele fundamentale ale sărăciei și explică modul în care persoanele și familiile ajung să fie excluse social. Găsirea de soluții la aceste probleme necesită abordări care traversează toate domeniile politice, impunând astfel integrarea problemei combaterii sărăciei în toate concepțiile de politici. Este necesară o mai bună coordonare între politicile macro și microeconomice și se accentuează rolul esențial al mai multor domenii politice din afara misiunii tradiționale a politicilor de incluziune socială și protecție socială: sinergiile efective cu alte inițiative emblematice ale strategiei Europa 2020 vor fi esențiale.

Accesul la ocuparea unui loc de muncă

Pentru cei apti de muncă, obținerea unui loc de muncă reprezintă calea cea mai sigură de ieșire din sărăcie. Acesta este un mesaj dificil de transmis într-o perioadă de criză economică, dar, pe măsură ce economiile noastre trec din nou pe creștere, obiectivul nostru principal trebuie să fie asigurarea unei creșteri economice viabile, cu exploatare intensivă a potențialului de locuri de muncă. Atingerea până în 2020 a obiectivului de 75 % ocupare a forței de muncă pentru femei și bărbați, stabilit pentru Uniune, ar reprezenta cea mai mare contribuție unică la scoaterea din sărăcie a 20 de milioane de europeni.

Agenda pentru noi competențe și locuri de muncă stabilește căile de aducere a mai multor persoane în câmpul muncii, cu orientare către piețe ale forței de muncă mai puțin segmentate și mai funcționale, o forță de muncă mai competentă, o calitate mai bună a locurilor de muncă și a condițiilor de lucru și promovarea atât a creării de locuri de muncă, cât și a cererii de forță de muncă. Toate cele patru aspecte sunt relevante pentru reducerea sărăciei, iar următoarele acțiuni-cheie propuse în cadrul agendei prezintă o relevanță specială: o nouă impulsivitate a flexicurității și găsirea de noi metode de combatere a segmentării pieței forței de muncă prin asigurarea unor prestații și sisteme de securitate socială moderne și incluzive; echiparea cetățenilor cu competențe adecvate; includerea competențelor digitale; stimularea recrutării

prin reducerea selectivă a costurilor nesalariale cu forța de muncă, în special pentru persoanele cu nivel scăzut de competențe. Această inițiativă emblematică adoptă o „perspectivă socială” a creșterii ocupării forței de muncă, subliniind importanța abordării ocupării forței de muncă atât sub aspect cantitativ, cât și prin dimensiunile sale calitative. Ea subliniază necesitatea de a se oferi persoanelor sărace competențele care le abilitază să profite din plin de orice extindere a potențialului de ocupare a forței de muncă, de exemplu în locurile de muncă ecologice, având în vedere că există o sinergie clară între crearea de locuri de muncă și creșterea economică ecologică.

Incluziunea activă a persoanelor celor mai îndepărtate de piața forței de muncă a figurat la loc de cinste pe agendele UE și naționale. Avem acum un set de *principii comune*⁵ aprobat pentru a-i ajuta pe cetățeni să aibă acces la piața forței de muncă de care au nevoie. Principiile abordează necesitatea unor strategii integrate prin care se combină sisteme de suplimentare a veniturilor bine concepute, piețe incluzive ale forței de muncă și servicii sociale adecvate. Persoanele cele mai îndepărtate de piața forței de muncă au nevoie și de un sprijin social îmbunătățit care continuă și atunci când au ocupat un loc de muncă pentru a se evita o situație de „ușă rotativă” în care se găsesc prinse între șomaj și un loc de muncă precar, de slabă calitate. S-a demonstrat că acest sprijin lipsește adesea sau este inadecvat. În mai multe state membre, un procentaj semnificativ de persoane nevoiașe nu au acces la asistență socială sau nu își valorifică drepturile. Altele sunt prinse într-o condiție de dependență de prestații sociale, adesea cu drepturi care nu sunt suficiente pentru a ieși din sărăcie.

Comisia va prezenta în 2012 o comunicare care va oferi o evaluare în profunzime a punerii în aplicare a strategiilor active de incluziune la nivel național, incluzând eficacitatea sistemelor de venit minim și a modului în care se pot utiliza programele UE pentru susținerea incluziunii active.

Protecția socială și accesul la servicii esențiale

Criza recentă a adus în fața sistemelor de protecție socială provocarea fără precedent a abordării unor nivele de excluziune tot mai ridicate cu resurse publice reduse. În pofida succesului protecției sociale în abordarea necesităților celor mai presante după izbucnirea crizei, o proporție semnificativă de persoane cu venituri scăzute au un acces restrâns la rețele de securitate socială.

Este nevoie acum de o mai mare eficiență prin consolidarea serviciilor și printr-o mai bună prestare, alături de mobilizarea unui set mai larg de actori și instrumente. Este esențial, de asemenea, ca politicile să abordeze două provocări esențiale: **prevenirea**, care este cea mai eficientă și viabilă cale de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale și **intervenția timpurie** pentru a se evita situația în care persoanele care ajung la sărăcie rămân prinse în situații socioeconomice tot mai dificile și problematice.

Adecvarea și viabilitatea pe termen lung a **sistemelor de pensii** este esențială pentru prevenirea și combaterea sărăciei la persoanele în vârstă. Cu toate acestea, îmbătrânirea rapidă a populației Europene are impacturi de mare extindere asupra tuturor tipurilor de sisteme de

⁵ Recomandarea Comisiei privind incluziunea activă a persoanelor excluse de pe piața muncii (2008/867/CE), include principii comune aprobate prin Concluziile Consiliului privind principiile comune ale incluziunii active în favoarea combaterii mai eficiente a sărăciei (17 decembrie 2008).

pensii și conferă o urgență fără precedent agendei pentru reforme, cu un echilibru dificil care trebuie atins între echitate, eficiență și viabilitate. Cheia către pensii adecvate și viabile pe viitor o reprezintă „îmbătrânirea activă”, care implică în mod special crearea condițiilor care permit lucrătorilor mai în vârstă să rămână mai multă vreme pe piața muncii. Reformele sistemelor de pensii trebuie să țină cont de conceptul general al protecției sociale. Date fiind tendințele actuale în asigurarea de pensii, este probabil ca grupurile vulnerabile și persoanele cu cariere scurte sau discontinue să devină tot mai dependente de pensiile minime și de dispozițiile privind venitul minim pentru persoanele în vârstă.

Inegalitățile în materie de sănătate tot mai mari în cadrul statelor membre scot în evidență interacțiunile strânse între inegalitățile în materie de sănătate și sărăcie, ilustrate prin diferențele între grupurile de venituri în nivelele de sănătate, restricțiile de activitate din cauza bolilor și a handicapului și speranța de viață la naștere, în care distanța dintre grupul de cel mai înalt nivel și grupul de cel mai scăzut nivel socioeconomic ajunge la 10 ani pentru bărbați și 6 ani pentru femei. Starea de sănătate precară – adesea rezultând din condiții necorespunzătoare de trai – poate avea o contribuție majoră la sărăcie pentru că poate reduce capacitatea de muncă și din cauza costurilor tratamentului și îngrijirii. Prevenirea bolii și asigurarea accesului facil la asistență socială și medicală sunt, așadar, măsuri importante pentru combaterea sărăciei. Aceasta reprezintă o provocare pentru politicile de sănătate publică și pentru sistemele de sănătate, în cazul cărora cererea sporită cuplată cu presiunile severe asupra bugetului a conferit o nouă urgență **eficienței sistemelor de sănătate**: provocarea constă în îmbunătățirea eficienței, asigurând în același timp accesul universal la servicii de sănătate de calitate.

O populație îmbătrânită și schimbări societale mai largi, precum intrarea mai multor femei pe piața forțelor de muncă, mai multe gospodării cu un singur părinte, familii fără copii și diferite generații ale aceleiași familii care trăiesc departe una de alta contribuie toate la o explozie a cererii de **servicii sociale și de sănătate**. Sărăcii pot avea dificultăți la accesul la aceste servicii, contribuind semnificativ la detașarea lor de piața forței de muncă, pentru că sunt obligați să își asume responsabilități de îngrijire. Provocarea politică, din nou în contextul presiunii bugetare, este de a se asigura o ofertă suficientă de îngrijire de înaltă calitate, eficientă și accesibilă.

Comisia:

- va prezenta, în 2011, o Carte albă privind pensiile, pentru a aborda împreună viabilitatea și adecvarea pensiilor în contextul post-criză;
- va lansa, în 2011, un parteneriat european pentru inovare (EIP) privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate și va susține inițiativele pentru îmbătrânire activă la toate nivelurile în contextul unui An european pentru îmbătrânire activă 2012;
- va dezvolta Cadrul european voluntar al calității serviciilor sociale la nivel sectorial, inclusiv în domeniul îngrijirii pe termen lung și al lipsei locuinței;
- va realiza o evaluare a eficienței și eficacității cheltuielilor pentru sănătate, inclusiv în legătură cu aspectele evidențiate în comunicarea „Solidaritate în domeniul sănătății: reducerea inegalităților în materie de sănătate în UE”;
- va prezenta, în 2011, o inițiativă legislativă privind asigurarea accesului la anumite servicii bancare de bază și va cere sectorului bancar să prezinte o inițiativă de autoreglementare

Educație și politici pentru tineret

Educația și formarea au un impact direct asupra a ceea ce oamenii pot fi și pot face. Sistemele de educație și formare trebuie să aibă un rol esențial în susținerea mobilității sociale ascendente și să ajute la ruperea și nu la întărirea ciclului de dezavantaje și inegalități. Educația preșcolară este, probabil, cel mai important factor în ruperea cercului vicios de transmitere a sărăciei între generații și investițiile în acest domeniu aduc cele mai mari profituri. Investiția în educație și îngrijire de înaltă calitate destinate copiilor de vârstă mică poate sprijini un start sigur în viață pentru toți. Statele membre au subscris la criteriul de referință de 95 % dintre copiii cu vârste cuprinse între 4 ani și începutul educației obligatorii care ar trebui să primească educație și îngrijire destinate copiilor de vârstă mică.

Comisia va colabora cu statele membre pentru a face sistemele de educație și formare mai incluzive la toate nivelurile și pentru toate vârstele (nivelele școlare primar și secundar, învățământul superior, formarea profesională și învățământul pentru adulți). Într-o perspectivă pe termen lung, reducerea părăsirii timpurii a școlii, conform obiectivului principal aprobat al strategiei Europa 2020, la mai puțin de 10 % dintre elevi care părăsesc timpuriu educația până în 2020, ar reprezenta o contribuție serioasă la reducerea sărăciei, având în vedere că un nivel suficient de competențe (inclusiv digitale) și aptitudini este indispensabil pentru capacitatea de inserție profesională a tinerilor pe piețele actuale ale forței de muncă. Tendințele îngrijorătoare în ceea ce privește numărul de tineri care nu participă nici la educație și nici nu au un loc de muncă subliniază necesitatea intensificării ritmului de punere în aplicare a gamei mai extinse de **politici de sprijin pentru tineri aprobată în Strategia europeană pentru tineret 2010-2018**⁶. Abordările specifice sunt necesare pentru depășirea dificultăților tot mai mari care caracterizează tranziția la viața adultă în societățile postindustriale, mai ales pentru tineretul marginalizat. Inițiativa emblematică „Tineretul în mișcare” face tocmai legătura între educație și formare pe de o parte și piața forței de muncă pe de cealaltă parte, prin propunerea de măsuri de îmbunătățire a capacității de inserție profesională a tinerilor.

Comisia:

- va prezenta, în 2011, o comunicare și o propunere de recomandare a Consiliului privind politici de combatere a părăsirii timpurii a școlii și va lansa o inițiativă de largă deschidere pentru promovarea unor intervenții mai eficiente la toate nivelurile de educație împotriva ciclului de dezavantaje;
- va propune, în 2012, o recomandare privind sărăcia copiilor, schițând principii comune și instrumente de monitorizare eficiente pentru combaterea și prevenirea sărăciei la vârste fragede.

⁶ COM(2009) 200.

Gestionarea migrației și a integrării migranților se află în prezent la loc de cinste pe agendele politice la nivel național și european. Peste 30 de milioane de persoane – sau 6,4 % din populație – care trăiesc în țările UE sunt cetățeni străini. Două treimi dintre aceștia sunt cetățeni ai unor țări terțe. În timp ce migrația poate reprezenta o parte importantă a soluțiilor la problemele economice, demografice și de competitivitate ale Europei, stabilirea unui cadru politic cuprinzător și eficient pentru integrare reprezintă o provocare majoră. Procesul de a face parte dintr-o nouă societate este foarte complex și necesită eforturi în diferite domenii. El presupune accesul la piața forței de muncă, locuințe, servicii publice (mai ales servicii de asistență socială și educaționale), servicii private (bănci, asigurări, etc.) și consolidarea relațiilor sociale și culturale cu comunitatea, participare la procesele politice. Dovezile privind transmiterea de la o generație la alta a dezavantajelor în populația migrantă sunt ample. În plus, cea de-a doua și a treia generație de migranți se confruntă și cu discriminări la accesul la locuri de muncă, precum și la bunuri și servicii. Cu toate acestea, reușita în ceea ce privește integrarea este esențială pentru coeziunea socială a Europei și se leagă strâns de viitorul sistemelor europene de asistență socială. Atingerea obiectivului de incluziune socială și coeziune al strategiei Europa 2020 va depinde în mod esențial de capacitatea UE și a statelor sale membre de a combina politicile sociale cu cele de migrație.

- În 2011, Comisia va prezenta o „Nouă agendă europeană privind integrarea” pentru a susține mai bine eforturile statelor membre de promovare a participării active a cetățenilor din țări terțe proveniți din diferite contexte culturale, religioase, lingvistice și etnice în economiile și societățile europene.

Incluziunea socială și antidiscriminarea

Politicile de incluziune socială trebuie să fie completate cu **politici eficiente de combatere a discriminării**, deoarece pentru numeroase grupuri și persoane, sursele sărăciei și precarității se află foarte adesea în restricțiile de la oportunitățile și drepturile la care au acces celelalte grupuri. Combaterea discriminării și afirmarea drepturilor omului au căpătat o importanță tot mai mare în ordinea legislativă a UE, dar punerea deplină în aplicare a legislației UE de combatere a discriminării la nivel național trebuie să fie susținută prin politici relevante și acțiuni concrete. Integrarea mai strânsă între politicile sociale și cele de combatere a discriminării este esențială pentru abordarea dezavantajelor specifice care afectează segmente largi ale populației europene.

Politicile de **egalitate de șanse între femei și bărbați**, în conformitate cu noua Strategie privind egalitatea între femei și bărbați pentru perioada 2010-2015, sunt necesare pentru abordarea *diferenței de venit între femei și bărbați*, vizibilă pentru majoritatea grupelor de vârstă și generatoare de niveluri mai ridicate de sărăcie în populația feminină, atât în câmpul muncii, cât și în afara acestuia. Acest risc crește dramatic pentru mamele singure și pentru femeile în vârstă.

De asemenea, abordarea formelor specifice de discriminare și excluziune cu care se confruntă **persoanele cu handicap** necesită intervenții pe o gamă întregă de domenii politice diferite. Actualii indicatori ai sărăciei nu reușesc să reflecte faptul că valoarea resurselor care pot asigura o viață decentă pentru persoanele fără handicap ar putea fi absolut insuficientă pentru persoanele cu handicap din cauza obstacolelor suplimentare pe care acestea le întâlnesc în

desfășurarea activităților zilnice⁷. Noua Strategie europeană 2010-2020 pentru persoanele cu handicap va contribui la înlăturarea obstacolelor care împiedică 80 de milioane de europeni cu handicap să participe în societate în condiții egale.

În aproape orice privință, persoanele cu probleme de **sănătate mintală** se numără printre cele mai excluse grupuri din societate și identifică în mod constant stigmatizarea, discriminarea și exclusiunea drept obstacole majore în calea accesului la sănătate, bunăstare și calitate a vieții. Pactul european pentru sănătate mintală și bunăstare poate contribui la identificarea modului în care actorii din politica socială și în domeniul sănătății pot colabora pentru promovarea incluziunii sociale a persoanelor cu probleme de sănătate mintală.

Sărăcia și marginalizarea anumitor minorități etnice, precum **romii**, au crescut. Un sondaj din 2009 privind discriminarea în șapte state membre, realizat de Agenția pentru Drepturi Fundamentale, a raportat că jumătate dintre respondenții romi se confruntaseră cu discriminarea în precedentele douăsprezece luni și că o cincime fuseseră victimele criminalității cu motivație rasială⁸. Numeroși romi trăiesc în locuințe și adăposturi de calitate scăzută și segregate. Pentru copiii romi, probabilitatea de a fi educați în școli segregate, de a avea o prezență scăzută și de a părăsi școala timpuriu este mai mare. Comisia a invitat statele membre să prezinte strategii naționale de incluziune a romilor în cadrul programelor naționale de reformă, astfel încât aceste strategii să poată contribui la atingerea obiectivului principal de reducere a sărăciei și a exclusiunii sociale.

Lipsa locuinței și precaritatea locuinței reprezintă, poate, cele mai extreme exemple de sărăcie și exclusiune socială în societatea de astăzi. Cu toate că accesul la o locuință accesibilă reprezintă o necesitate și un drept fundamental, garantarea acestui drept reprezintă în continuare o provocare semnificativă în mai multe state membre. Elaborarea de răspunsuri corespunzătoare și integrate, atât în sensul prevenirii, cât și în cel al combaterii lipsei locuinței, va rămâne un element important al strategiei UE de incluziune socială.

Comisia:

- va prezenta, în 2011, un Cadru UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor;
- își va întări eforturile de promovare a independenței economice a femeilor, prima dintre cele cinci priorități ale strategiei sale privind egalitatea între femei și bărbați pentru perioada 2010-2015;
- va asigura o urmărire corespunzătoare a Strategiei europene 2010-2020 pentru persoanele cu handicap, vizând circumstanțele speciale și obstacolele care împiedică persoanele cu handicap să se bucure pe deplin de drepturile lor;
- va identifica metode și mijloace pentru cea mai bună continuare a activității pe care a început-o referitor la lipsa locuinței și la exclusiunea de la locuință, ținând cont de rezultatele conferinței de consens din decembrie 2010.

⁷ Oferind un exemplu prin elaborarea la nivel UE a unor instrumente adecvate pentru îmbunătățirea accesului la produse și servicii pentru persoane cu probleme vizuale și auditive.

⁸ Sondajul drepturilor fundamentale în UE privind minoritățile UE și discriminarea – romii – noiembrie 2009.

Politici sectoriale

Politicile UE și instrumentele financiare trebuie să țină cont într-o mai mare măsură de rolul esențial pe care serviciile de **rețea**, precum transportul, energia, TI și altele, îl pot juca în reducerea discrepanțelor locale și regionale și în promovarea incluziunii sociale. Capacitatea de a beneficia de aceste servicii și accesibilitatea lor au devenit o necesități primordiale în societățile noastre avansate. Aceasta scoate în evidență importanța integrării obiectivelor sociale în mai multe **politici sectoriale**, precum și în politicile de piață internă și pentru consumatori.

O utilizare accesibilă a **tehnologiilor informației și comunicării** în epoca internetului îmbunătățește capacitatea de inserție profesională și oportunitățile în viață, incluziunea în comunitățile locale, utilizarea de servicii publice online, precum și accesul la o îngrijire modernă și eficientă, facilitând astfel incluziunea socială. Aceasta necesită eforturi susținute de eliminare a decalajului digital prin îmbunătățirea competențelor digitale, a competențelor și a utilizării regulate a internetului pentru persoanele dezavantajate, precum și furnizarea de servicii online incluzive și specifice în domenii esențiale (ocuparea forței de muncă, locuință, sănătate și alte servicii sociale) care susțin abilitarea utilizatorilor, mai ales din grupuri vulnerabile. Educația poate juca un rol esențial în evitarea unei extinderi în continuare a decalajului digital⁹.

Prețurile tot mai mari ale energiei pot deveni o problemă pentru cetățenii UE. **Politica energetică** va continua să contribuie la abordarea necesităților consumatorilor și, după caz, va aborda riscurile sărăciei energetice. În acest context, o piață internă care funcționează corespunzător și măsurile de eficiență energetică prezintă o importanță specială pentru consumatori. În mod special, grupurile vulnerabile sunt cel mai bine protejate de sărăcia energetică printr-o punere în aplicare deplină de către statele membre a legislației UE energetice existente și prin utilizarea de soluții de eficiență energetică inovatoare.

Accesul la servicii financiare pentru persoanele cele mai vulnerabile poate fi îmbunătățit prin politici de piață internă și pentru consumatori. Excluziunea financiară poate împiedica obținerea unui loc de muncă, începerea unei afaceri și accesul la alte servicii. Asigurarea accesului la servicii financiare de bază reprezintă o responsabilitate a autorităților publice – atât la nivel național, cât și european.

Dimensiunea externă

În sfârșit, eforturile de combatere a sărăciei reprezintă o componentă esențială a **dimensiunii externe a politicilor UE** și, în mod special, a politicilor sale de ocupare a forței de muncă și sociale. De la adoptarea Obiectivelor de dezvoltare ale mileniului și împreună cu organizațiile sau forurile internaționale, UE a susținut într-o tot mai mare măsură țările în curs de dezvoltare în eforturile lor de atenuare a sărăciei, mai ales prin acces la educația primară, apă sau sănătate, promovarea unei munci decente, dar și prin mijloace de politică comercială și prin consolidarea democrației și buneii guvernante. Promovarea unei munci decente pentru toți joacă un rol esențial în reducerea sărăciei și îmbunătățirea incluziunii sociale. Comisia va dezvolta în continuare dialogul politic cu partenerii strategici ai UE și forurile internaționale, mai ales OIM, G20, G8 și ONU.

⁹ Conform Studiului privind impactul social al TIC, Comisia Europeană 2010, disponibil la http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/i2010/docs/eda/social_impact_of_ict.pdf.

De asemenea, în cadrul procesului de extindere a UE și în cadrul politicii europene de vecinătate, Comisia va asigura preluarea obiectivelor prezentei platforme de către țările relevante.

Evaluarea impactului social

O mai bună coordonare politică înseamnă că **impactul social al inițiativelor politice** trebuie evaluat cu grijă și că ar trebui reduse la minimum posibilele consecințe sociale adverse prin măsuri orientate pe echitate și concentrate pe sărăcie. Comisia Europeană a supus toate inițiativele și propunerile legislative majore la o evaluare cuprinzătoare a impactului (EI), inclusiv a dimensiunii sociale. Comisia va continua să îmbunătățească și să rafineze calitatea evaluării sale de impact pentru a se asigura că se acordă atenție dimensiunii sociale. Este important ca alte instituții UE, atunci când modifică propunerile Comisiei, și statele membre la nivel național să evalueze dimensiunea socială a propriilor propuneri.

3.2. Obținerea de rezultate din partea finanțării UE în ceea ce privește incluziunea socială și obiectivele de coeziune socială

Revizuirea bugetară și obiectivele strategiei Europa 2020

În octombrie 2010, Comisia Europeană a lansat o **revizuire a bugetului UE**. În vederea unei creșteri economice incluzive, Comisia a subliniat că finanțarea din fonduri de coeziune trebuia să fie concentrată asupra obiectivelor strategiei Europa 2020. Viitoarea politică de coeziune va traduce obiectivul strategiei Europa 2020 în beneficii tangibile și va aduce îmbunătățiri reale în viața cetățenilor.

Revizuirea bugetului pune accent pe importanța solidarității, argumentând că atenția acordată celor mai vulnerabili are un impact pozitiv asupra creșterii economice și creează beneficii de care se bucură toți. De asemenea, aceasta subliniază faptul că se pune mai ales problema unor cheltuieli *mai inteligente*. Sunt necesare **abordări inovatoare** care completează instrumentele existente și contribuie la asigurarea utilizării eficiente, eficace și echitabile a cheltuielilor publice sociale.

Având în vedere propunerile Comisiei de anul viitor privind următorul cadru financiar multianual, instrumentele financiare UE sunt reexamineate ținând cont de obiectivele și principiile esențiale ale revizuirii bugetare. Pentru Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale, Fondul social european și Fondul european de dezvoltare regională prezintă o relevanță specială, dar și Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și alte componente ale bugetului comunitar au de jucat un rol important.

Contribuția fondurilor UE

În fiecare an, 5 milioane de șomeri și aproximativ 1 milion de persoane din grupuri vulnerabile beneficiază de sprijin direct din Fondul social european (FSE), instrumentul financiar european esențial pentru susținerea ocupării forței de muncă și a incluziunii sociale. Pe parcursul perioadei de programare 2007-2013, s-au rezervat peste 10 miliarde EUR pentru proiecte de combatere a excluziunii sociale, la care se adaugă finanțarea națională. FSE cofinanțează proiecte adaptate pentru ajutorarea persoanelor vulnerabile și dezavantajate cele mai îndepărtate de piața forței de muncă (al căror acces la muncă este limitat de probleme

precum lipsa formării, handicapul sau discriminarea), precum și a șomerilor pe termen lung, a lucrătorilor mai în vârstă și a celor care și-au pierdut locurile de muncă.

FSE va fi ajustat la noul cadru al strategiei Europa 2020 pentru a-și îndeplini pe deplin rolul de asigurare a competențelor corespunzătoare pentru locuri de muncă și în reducerea sărăciei, inclusiv prin volume previzibile de finanțare. Trebuie să se asigure accesul simplificat al beneficiarilor, prin sisteme de atribuire adaptate, mai ales pentru ONG-uri și parteneriate locale. Incluziunea socială și reducerea sărăciei reprezintă una dintre temele care ar putea fi propuse spre a fi reținute de statele membre în cadrul FSE, pentru a se oferi sprijin deplin punerii în aplicare a orientărilor integrate. Trebuie să se pună un accent mai mare pe buna orientare a resurselor nu numai către grupuri specifice, dar și către anumite zone defavorizate: în acest context, trebuie să se intensifice abordările integrate de combatere a sărăciei și să se permită investiții prin intermediul fondurilor în infrastructura socială dacă acestea sunt necesare pentru punerea în aplicare cu succes a măsurilor politice bazate pe FSE. FSE ar putea contribui și prin modalități inovatoare de disponibilizare a mai multor resurse private în sprijinul incluziunii sociale. În sfârșit, statele membre ar putea fi invitate să identifice grupurile care prezintă risc de discriminare și încurajate să rezerve finanțare specifică pentru acțiuni în acest domeniu. Acțiunea FSE în domeniul integrării se completează în prezent prin **Fondul european pentru integrarea cetățenilor din țări terțe** (pentru migranți) și prin **Fondul european pentru refugiați** (pentru refugiați).

Lucrând alături de FSE, programul **PROGRESS** este destinat să asigure că politicile sociale ale UE își păstrează capacitatea de a face față unor provocări politice esențiale. Acesta contribuie la susținerea statelor membre în îndeplinirea angajamentelor acestora de creare de locuri de muncă mai multe și mai bune, de combatere a sărăciei și excluziunii, de garantare a egalității de șanse și de punere în aplicare a legislației sociale a UE. **PROGRESS** a fost esențial în realizarea și consolidarea cooperării UE în domeniul social și promovează într-o măsură tot mai mare învățarea reciprocă și inovațiile sociale.

Atât UE, cât și Banca Europeană de Investiții s-au angajat să contribuie fiecare cu câte 100 de milioane EUR la **Instrumentul european de microfinanțare Progress**. Obiectivul acestui fond este de a asigura aproximativ 500 de milioane EUR pentru microcredite pe parcursul următorilor zece ani. Microfinanțarea reprezintă un mijloc important de stimulare a activităților independente și de creare de microîntreprinderi și are potențialul de a juca un rol important în promovarea atât a incluziunii sociale, cât și a creării de locuri de muncă. Realizarea obiectivelor de incluziune socială ale UE se va baza și pe funcționarea actuală și viitoare și pe concepția **Fondului european de dezvoltare regională (FEDER)**. Natura dezavantajelor de care sunt afectate persoanele în situație de sărăcie și excluziune socială este influențată de zona în care trăiesc, iar unul dintre obiectivele cheie ale platformei este de a asigura coeziunea socială și teritorială.

Cel de-al cincilea raport de coeziune adoptat în noiembrie 2010 cuprinde principalele orientări privind viitoarea politică de coeziune, concentrându-se asupra priorităților-cheie ale Europei. Acesta permite **o legătură mai strânsă între agenda socială și cea teritorială**.

Reglementările post-2013 privind fondurile structurale trebuie să susțină investițiile coordonate ale FSE și FEDER în punerea în aplicare a abordărilor integrate. Reducerea discrepanțelor și combaterea continuă a nivelurilor ridicate de sărăcie, mai ales în zone urbane, vor necesita, pe viitor, acțiuni orientate cuprinzând aspecte economice, sociale și de mediu. Astfel de acțiuni trebuie coordonate strâns cu acțiunile FSE. Fără a se aduce atingere viitoarelor propuneri privind fondurile structurale pentru perioada post-2013, FEDER

continuă să contribuie la aceste acțiuni prin investiții majore în infrastructură educațională, socială și de sănătate, mai ales în cele mai sărace regiuni, în cooperare strânsă cu alte fonduri.

În timp ce majoritatea persoanelor în condiții dezavantajoase trăiesc în centre urbane majore, în termeni relativi acestea tind să fie supraprezentate în comunități și zone rurale și izolate geografic. În unele state membre, riscul de sărăcie în zone rurale este dublu față de cel din zonele urbane. Uniunea Europeană are o politică activă de dezvoltare rurală, susținută prin **Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR)**, care contribuie la dezvoltarea infrastructurilor și serviciilor sociale și educaționale și, mai general, la îmbunătățirea capitalului uman în zonele rurale. În ultimii ani, intervențiile politice de dezvoltare rurală au fost orientate într-o tot mai mare măsură către obiective de incluziune socială, într-o modalitate care ar putea fi utilizată și pentru sprijinirea comunităților rurale de romi. Îmbunătățirea sinergiilor între acțiunile susținute prin fonduri structurale, atât în zone rurale, cât și urbane, ar trebui să continue.

Promovarea unei cercetări socioeconomice europene avansate a fost susținută și prin **programul cadru de cercetare**, mai ales prin dezvoltarea de noi metodologii, indicatori de progres sau infrastructuri de cercetare.

- În conformitate cu revizuirea bugetară, Fondul social european trebuie să fie utilizat pentru susținerea eforturilor statelor membre de a realiza obiectivele strategiei Europa 2020, inclusiv obiectivul de reducere a sărăciei. Aceasta înseamnă că resursele necesare ar fi atribuite incluziunii sociale, odată cu facilitarea accesului părților interesate relevante la resursele respective.
- Obiectivul Comisiei va fi facilitarea accesului la subvenții globale pentru organizații mici și un acces îmbunătățit la finanțare pentru grupuri cu dezavantaje multiple și cu risc ridicat de sărăcie.
- În conformitate cu propunerile făcute în Cel de-al 5-lea raport de coeziune, Comisia va prezenta, în 2011, propuneri pentru noul cadru de reglementare al politicii de coeziune pentru perioada post-2013, care va simplifica accesul la fonduri structurale pentru grupuri locale și va asigura o mai mare complementaritate și sinergii între fondurile UE pentru promovarea abordărilor bazate pe comunitate, inclusiv pentru regenerare urbană.
- Comisia va propune pentru noua politică de coeziune post-2013 un cadru strategic comun (CSC) care va asigura coerența și complementaritatea între Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit. CSC va identifica prioritățile UE pentru abordarea obiectivului european de combatere a sărăciei și a acțiunilor prezentate în prezenta inițiativă emblematică.

3.3. Elaborarea unei abordări bazate pe probe a inovațiilor sociale și a reformelor

De mai mulți ani, UE promovează **inovarea și modernizarea** politicilor sociale ale statelor membre prin evaluare *inter pares*, învățare reciprocă, comunicare și transfer de bune practici, în speranța de a îmbunătăți conceptul și orientarea politicilor. Cu toate acestea, învățarea reciprocă între țări în domeniul politicii sociale ar profita dacă s-ar recurge într-o mai mare măsură la metode științifice de încercare și evaluare a inovării politice.

Foarte adesea, programele guvernamentale în domeniul politicii sociale suferă de pe urma lipsei unor probe solide a ceea ce funcționează sau nu. Inovarea pe bază de probe, mai ales sub forma „experimentării sociale” poate fi un instrument puternic de orientare a reformelor structurale care vor fi necesare pentru punerea în aplicare a viziunii strategiei Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii.

Experimentarea socială se referă la proiecte de mici dimensiuni destinate să testeze inovațiile politice (sau reformele) înainte de adoptarea lor pe scară mai largă. Impactul inovării asupra populației eșantion este evaluat în comparație cu situația unui „grup de control” cu caracteristici socioeconomice similare, care rămâne în regimul politic dominant. În unele țări se realizează experimente sociale încă din anii 1970, pentru evaluarea schimbărilor propuse în politici sau programe publice. Acestea se aplică pe un spectru larg de intervenții sociale, precum programele de tranziție de la ajutor social la muncă, furnizarea de servicii de sănătate, tehnologii pentru facilitarea vieții independente, abordarea lipsei de locuință, educația, dezvoltarea timpurie a copilului, accesul la utilități publice, pensionare activă, etc. Majoritatea se folosesc pentru evaluarea politicilor adresate grupurilor dezavantajate.

Experimentarea socială necesită pregătire și selecție atentă. Programele trebuie să aibă dimensiuni suficient de mari pentru a fi relevante politic și trebuie să se concentreze pe domenii în care probele sugerează că este nevoie de o schimbare de politică. Pentru a fi concludent, programul trebuie să fie supus unor standarde de evaluare bine definite, pentru a se asigura transferabilitatea rezultatelor sale într-un alt context. Aceasta creează probleme dificile în ceea ce privește metodologia de bază și, uneori, ridică importante întrebări etice.

Eforturile statelor membre de inovare și modernizare a politicii sociale ar putea beneficia în mod semnificativ de pe urma unei **Inițiative europene privind inovarea socială**. Obiectivul unei astfel de inițiative ar fi asigurarea celei mai bune expertize europene în materie de metode de concepție, punere în aplicare și evaluare a experimentării sociale. Aceasta ar permite statelor membre să completeze resursele naționale cu finanțare UE. În plus, ar asigura o difuzare mai extinsă a cunoștințelor.

Alături de programul PROGRESS, Fondul social european (FSE) poate asigura finanțare pentru încercarea de acțiuni inovatoare. De asemenea, FSE poate asigura un cadru pentru integrarea *inovării sociale*.

În 2011, Comisia va lansa o inițiativă de cumulare a unei game de fonduri europene pentru promovarea inovării sociale pe bază de elemente concrete, cu o posibilă concentrare inițială pe sisteme de asistență socială. Inițiativa va cuprinde:

- o rețea europeană de excelență în cercetare pentru promovarea acumulării de capacitate pentru concepția și evaluarea de programe de inovare socială;
- un proiect european de cercetare în domeniul inovării sociale, destinat conceperii de metode funcționale și măsurători concrete ale impactului;
- definirea de principii comune privind concepția, punerea în aplicare și evaluarea proiectelor de mici dimensiuni destinate încercării inovațiilor politice (sau reformelor) înainte de adoptarea lor pe scară mai largă (experimente sociale);
- comunicare și sensibilizare privind inovarea socială în curs;

- un „comitet director la nivel înalt” care va asigura consultanță și orientare privind acțiunile în desfășurare.

3.4. Promovarea unei abordări parteneriale și economia socială

Extinderea și îmbunătățirea implicării părților interesate

Strategia Europa 2020 reprezintă un **nou parteneriat** între instituțiile europene, statele membre și toate părțile interesate la nivel european, național, regional și local. Acest nou început oferă oportunitatea atât de a îmbunătăți actualele structuri parteneriale cât și, important, de a extinde parteneriatele pentru a include noi actori.

Suținerea eforturilor **autorităților naționale, regionale și locale** rămâne fundamentală pentru acțiunea UE. Aceste autorități se află în prima linie a aplicării politicilor și s-au dovedit a fi „incubatoare” ale inovării sociale. Cooptarea lor, mai ales prin intermediul Comitetului Regiunilor, precum și prin rețele europene și asociații naționale cheie, va spori concentrarea asupra dimensiunii teritoriale a sărăciei și va consolida sinergiile în utilizarea fondurilor UE.

Partenerii sociali joacă, la rândul lor, un rol critic, contribuind la asigurarea accesului la piața forței de muncă. Partenerii sociali trebuie să se afle în centrul acestei strategii, iar Comisia va face eforturi pentru a susține punerea efectivă în aplicare a acordului lor cadru privind incluziunea grupurilor vulnerabile în piața forței de muncă.

ONG-urile au devenit actori esențiali în combaterea sărăciei și a excluziunii sociale și se angajează într-un dialog regulat cu autoritățile publice. Totuși, calendarul și impactul angajamentului sunt foarte neuniforme la nivel european, iar participarea efectivă este și ea supusă riscului odată cu restrângerea bugetelor. Prin urmare, este important să se consolideze și să se stabilizeze parteneriatele existente la nivel european și să se promoveze implicarea durabilă la nivel național. **Participarea persoanelor care trec prin experiența sărăciei** este recunoscută drept un obiectiv primordial al politicilor de incluziune, atât ca instrument de abilitare individuală, cât și ca mecanism de guvernare. UE a dat exemplul și va continua să difuzeze cunoaștere și cele mai bune practici privind participarea.

Comisia va susține, prin intermediul programului PROGRESS, schimburi regulate și parteneriate între un set larg de părți interesate în domenii prioritare specifice, precum incluziunea activă, sărăcia copiilor, incluziunea romilor, lipsa locuinței și incluziunea financiară.

Comisia va elabora orientări voluntare privind implicarea părților interesate în definirea și punerea în aplicare a acțiunilor și programelor politice de abordare a sărăciei și excluziunii și va promova punerea în aplicare a acestora la nivel național, regional și local.

Valorificarea potențialului economiei sociale

În întreaga Europă s-au dezvoltat inițiative de **conomie socială**, care au adus soluții inovatoare la necesitățile sociale emergente și la problemele pe care nici statul și nici piețele nu le pot rezolva. Dar pot apărea tensiuni între susținerea acestor evoluții și o funcționare lină și corectă a pieței. Mai multe state membre elaborează cadre politice și legislative pentru clarificarea rolurilor și relațiilor și pentru asigurarea sprijinului juridic, social, administrativ și financiar necesar. Pentru a ține pasul, UE s-a străduit să își perfecționeze **cadrul juridic și administrativ** astfel încât economia socială să își valorifice potențialul și să funcționeze eficient în întreaga Europă.

Voluntariatul este important pentru creșterea economiei sociale. Aproximativ 100 de milioane de cetățeni UE aduc o contribuție pozitivă la comunitatea lor, oferindu-și timpul, talentul, dar și banii. Voluntariatul îi abilitază pe indivizi și ajută la crearea de comunități mai puternice, oferind servicii celor excluși. Tot el stimulează noi competențe, responsabilitatea civică și capacitatea sporită de inserție profesională. 2011 este „Anul european al voluntariatului”. Anul european pentru îmbătrânire activă propus de Comisie pentru 2012 va reprezenta, la rândul său, o ocazie de evidențiere și promovare a contribuției voluntarilor vârstnici în societate. Acesta va fi unul dintre obiectivele cheie ale parteneriatului european pentru inovare privind îmbătrânirea activă în condiții bune de sănătate care va fi propus de Comisie în 2011.

Fundațiile s-au răspândit în întreaga Europă. Acțiunile lor stimulează adesea abilitarea persoanelor care se confruntă cu sărăcia și excluziunea socială și participarea acestora în societate. Tot ele promovează sensibilizarea, cercetarea, analiza de politici și dezbaterile, sau pledează pentru schimbări și punere în aplicare de politici. Aceste activități pot avea o influență semnificativă asupra sărăciei și excluziunii sociale, cuprinzând o gamă de domenii – precum educația, ocuparea forței de muncă, cultura, participarea în societate, precum și prin orientarea către diferite grupuri de populație. Comisia a anunțat că intenționează să prezinte, înainte de sfârșitul anului 2011, un regulament privind un Statut al fundației europene.

Sectorul întreprinderilor sociale reprezintă 10 % dintre toate întreprinderile europene și are peste 11 milioane de angajați plătiți. Cu toate acestea, dezvoltarea sa eficientă este îngreunată de numeroase obstacole juridice și practice, inclusiv lipsa unor condiții de concurență echitabile între întreprinderile din economia socială și concurenții deplin comerciali ai acestora. După cum s-a anunțat în inițiativa emblematică „O Uniune a inovării”, se va lansa un pilot de inovare socială pentru a oferi expertiză și un „centru virtual” pentru antreprenorii sociali și pentru sectoarele publice și terțiare.

Mai general, modelul european al unei economii pluraliste și incluzive trebuie consolidat prin încurajarea implicării întreprinderilor în construirea unor societăți mai incluzive, inclusiv prin

promovarea **responsabilității sociale a întreprinderilor**. Aceasta se poate realiza, printre altele, prin încurajarea întreprinderilor de a angaja persoane din grupuri dezavantajate și de a gestiona mai bine diversitatea, precum și prin luarea în considerare a aspectelor sociale în achizițiile publice.

Comisia va susține dezvoltarea economiei sociale ca instrument al incluziunii active prin propunerea de măsuri de îmbunătățire a calității structurilor juridice privind fundațiile, societățile mutuale și cooperative care funcționează într-un context european, propunând o „inițiativă de antreprenoriat social” în 2011, precum și prin facilitarea accesului la programe financiare UE relevante.

3.5. Intensificarea coordonării politice între statele membre

Strategia Europa 2020 are acum în centrul său dimensiunea socială. Noile structuri îmbunătățite de guvernanta ale strategiei oferă posibilitatea de trecere la o viteză superioară în coordonarea pe care statele membre au instituit-o în domeniul protecției și incluziunii sociale, mai ales în cadrul MDC socială.

Obiectivul principal de reducere a sărăciei va îmbunătăți angajamentul politic și responsabilitatea și va reprezenta un stimulent puternic pentru dezvoltarea în continuare de **indicatori sociali**. **Analiza anuală a creșterii economice (AAC)** realizată de Comisie și prezentată în fiecare lună ianuarie va revizui, *inter alia*, progresele generale realizate în îndeplinirea obiectivelor principale, inițiativele emblematiche, și va identifica priorități de acțiune destinate îndeplinirii obiectivelor strategiei.

Statelor membre li se cere, în prezent, să raporteze anual asupra strategiilor lor generale în cadrul **programelor lor naționale de reformă (PNR)**. Raportarea privind obiectivele sociale ale strategiei va reprezenta o parte integrantă a acestor programe de reformă. PNR-urile vor institui obiective naționale (inclusiv privind sărăcia) și traiectorii propuse, precum și reformele necesare pentru îndeplinirea obiectivelor. PNR-urile vor trebui, de asemenea, să indice modul în care autoritățile naționale implică sau vor implica autoritățile locale/regionale și părțile interesate relevante în definirea și punerea în aplicare a PNR-urilor și în ce fel comunică privind strategia Europa 2020 și propriul PNR.

Comisia va evalua progresele realizate de statele membre privind strategia, inclusiv obiectivul privind sărăcia și, după caz și în contextul atribuțiilor conferite de tratat, va face o propunere pentru un set comun Comisie/Consiliu de recomandări specifice pentru fiecare țară în domeniile vizate de orientările integrate. În cadrul orientărilor integrate, orientarea 10, privind „*Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei*” asigură legături mai strânse între ocuparea forței de muncă și agenda socială.

Toate acestea demonstrează că integrarea MDC socială în strategia Europa 2020 oferă o bază mai solidă pentru îndeplinirea obiectivelor sociale ale UE.

În același timp, este important ca instrumentele concepute în cadrul MDC socială să realizeze o fertilizare încrucișată cu arhitectura de guvernanta a strategiei Europa 2020, pentru a ajuta cel mai mult la îndeplinirea obiectivelor noii strategii. Mecanismele detaliate trebuie să asigure echilibrul corect între integrare și concentrare, continuitate și inovare, simplificare și responsabilitate, coordonare și subsidiaritate. Prin urmare, Comisia va continua să colaboreze cu statele membre și părțile interesate cheie în lunile următoare și să promoveze soluții care asigură asumare, angajament și realizare.

Pe baza experienței primului semestru european al strategiei Europa 2020, Comisia va discuta cu statele membre și alți actori instituționali și neinstituționali în ce fel să adapteze în cele mai bune condiții procedurile de lucru ale metodei deschise de coordonare socială la noua

guvernanță promovată de strategia Europa 2020. Comisia va prezenta, înainte de sfârșitul anului 2011, un raport prin care sintetizează orientările apărute și felul în care acestea vor fi urmate.

4. UTILIZAREA REZULTATELOR ANULUI EUROPEAN ÎMPOTRIVA SĂRĂCIEI ȘI EXCLUZIUNII 2010

Platforma europeană de combatere a sărăciei și excluziunii marchează începutul unei noi faze în politicile europene de incluziune și coeziune socială. Născută din voința politică de a se construi o nouă viziune europeană pentru o creștere economică inteligentă, durabilă și incluzivă, aceasta va profita de impulsul politic generat de Anul european împotriva sărăciei și excluziunii 2010.

De-a lungul anului, s-au organizat în întreaga Europă mii de evenimente și inițiative care au mobilizat instituții, administrații, actori sociali, organizații ale societății civile, media, artiști, școli și universități, politicieni, experți și cetățeni obișnuiți într-o campanie pentru informare și sensibilizare care s-a desfășurat la nivel UE, național și local. Mesajele esențiale care au reieșit din această mobilizare fără precedent sunt acum incluse într-o declarație a Consiliului care va pecetlui campania.

Alte instituții UE – atât Consiliul cât și Parlamentul – și organisme, în mod special, Comitetul Regiunilor și Comitetul Economic și Social, au contribuit la sporirea vizibilității și a impactului politic al acestor inițiative și a propus, de asemenea, noi destinații pentru implicarea și schimburile părților interesate. Toate acestea cer ca dialogul deschis în timpul anului european să continue, mai ales prin schimburi regulate de informații privind progresele înregistrate în îndeplinirea obiectivului privind sărăcia.

Una dintre lecțiile importante ale Anului european 2010 este că sensibilizarea și participarea cetățenilor sunt esențiale pentru a se asigura că obiectivele europene pentru incluziune și coeziune socială primesc vizibilitatea și prioritatea pe care o merită pe agenda politică europeană și pe cele naționale.

O a doua lecție este că Uniunea Europeană poate deschide drumul în noi modele și practici de guvernanță care se pot înrădăcina cu succes în realitățile naționale și locale. Mai important, prin aceasta, Uniunea poate promova efectiv acea „guvernanță multistratificată” esențială pentru abordarea provocărilor epocale cărora trebuie să le facem față.

Platforma europeană de combatere a sărăciei și excluziunii oferă cadrul adecvat pentru a se asigura continuarea și îmbunătățirea experiențelor de guvernanță și participare, precum și a dialogului extins, la stimularea cărora a contribuit anul european.

- Comisia va colabora cu alte instituții și organisme UE la transformarea Mesei rotunde anuale privind sărăcia și excluziunea într-o Convenție anuală a platformei europene, mai largă, destinată să cuprindă toți actorii relevanți. Acest eveniment va avea loc în toamnă, în apropierea Zilei internaționale pentru eradicarea sărăciei. Convenția anuală va face bilanțul progreselor realizate în îndeplinirea obiectivului principal, va trece în revistă punerea în aplicare a activităților anunțate în cadrul platformei și va oferi sugestii pentru acțiuni viitoare.

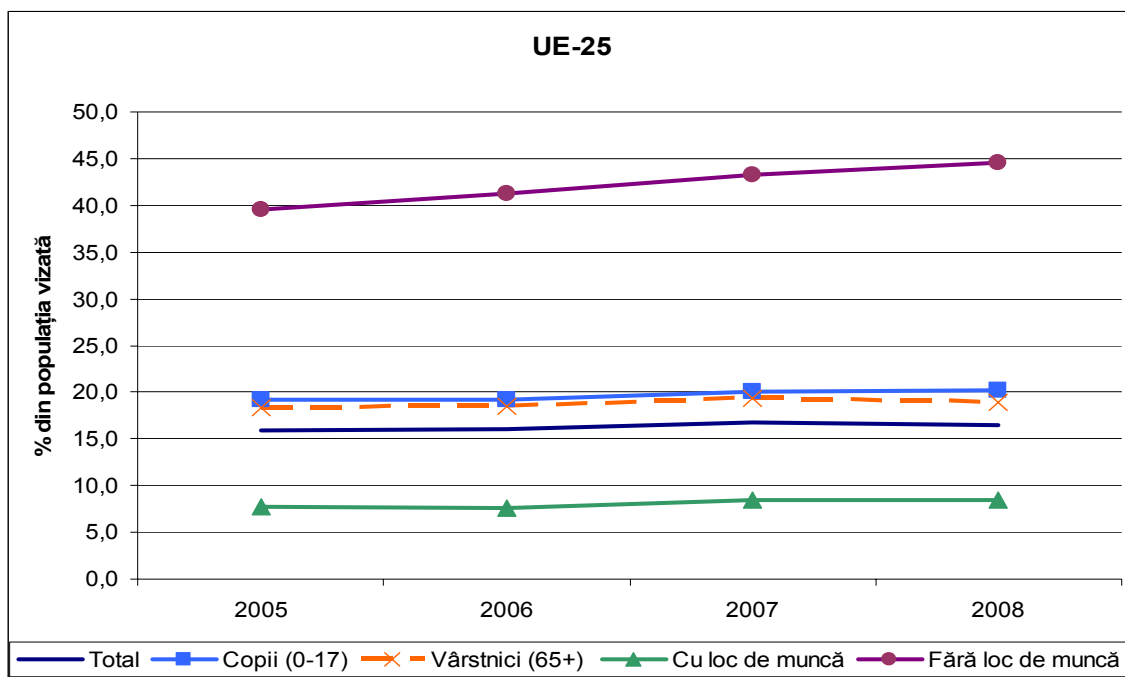
5. CONCLUZII

Acțiunile esențiale ale platformei și măsurile însoțitoare și pregătitoare sunt enumerate în documentul de lucru al serviciilor Comisiei însoțitor. Acestea se bazează pe un mix de coordonare politică, dialog cu actori instituționali și neinstituționali, finanțare și parteneriate strategice.

În plus față de raportarea regulată în cadrul mecanismelor de guvernare ale strategiei Europa 2020 și, în mod special, în Analiza anuală a creșterii economice, Comisia va trece în revistă, în 2014, punerea în aplicare a platformei, printre altele, în vederea adaptării acesteia la noul cadru financiar multianual.

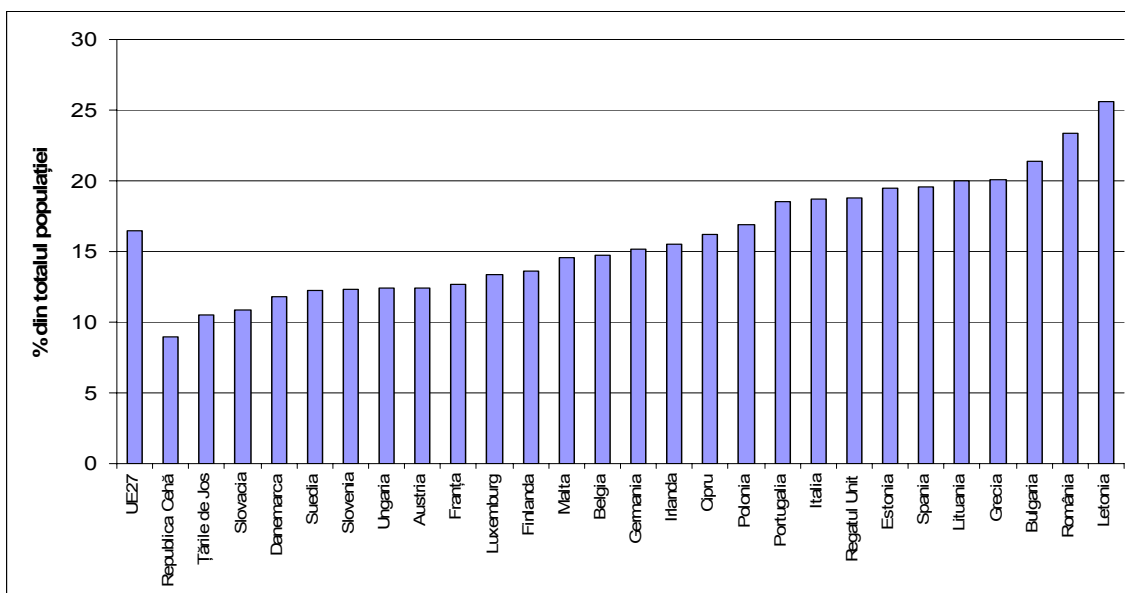
Anexă

Figura 1a: rata riscului de sărăcie, totală, pe vârste și statut profesional; 2005-08

Sursa: EU-SILC

Figura 1b: rata riscului de sărăcie¹⁰ pe țări; 2008

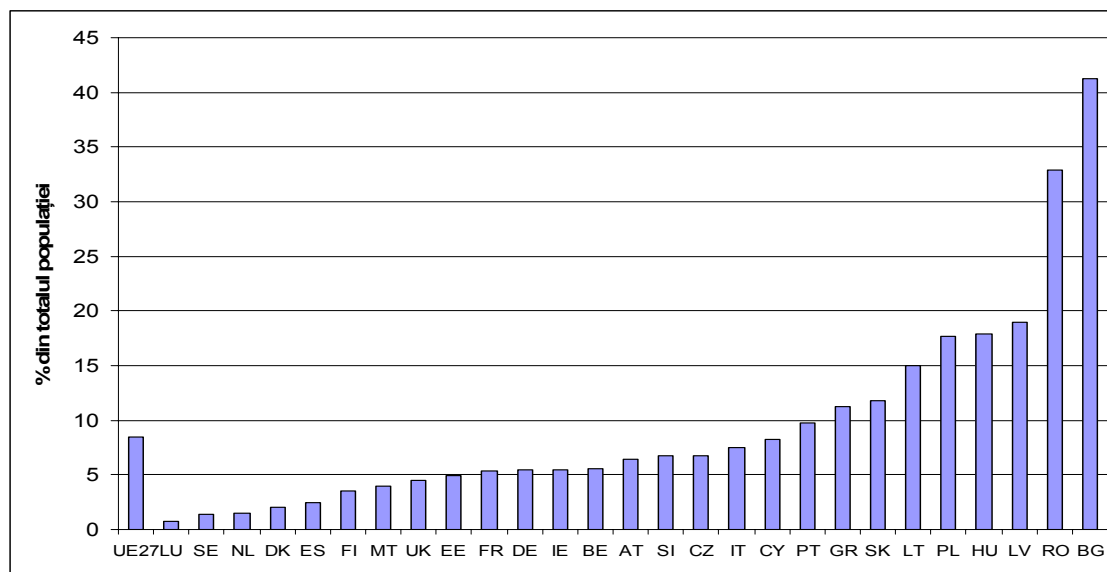

Sursa: EU-SILC (2008)

¹⁰

Rata riscului de sărăcie reflectă și definiția sărăciei adoptată de Consiliul European în 1975, care a definit „săracii” drept „acei indivizi sau acele gospodării ale căror resurse sunt atât de scăzute încât sunt excluși/excluse de la modul de viață minimum acceptabil în țara în care trăiesc.” Pragul riscului de sărăcie este stabilit la 60 % din venitul disponibil echivalent mediu național (după transferurile sociale).

Figura 2: procentajul persoanelor care suferă de sărăcie severă¹¹ pe țări; 2008

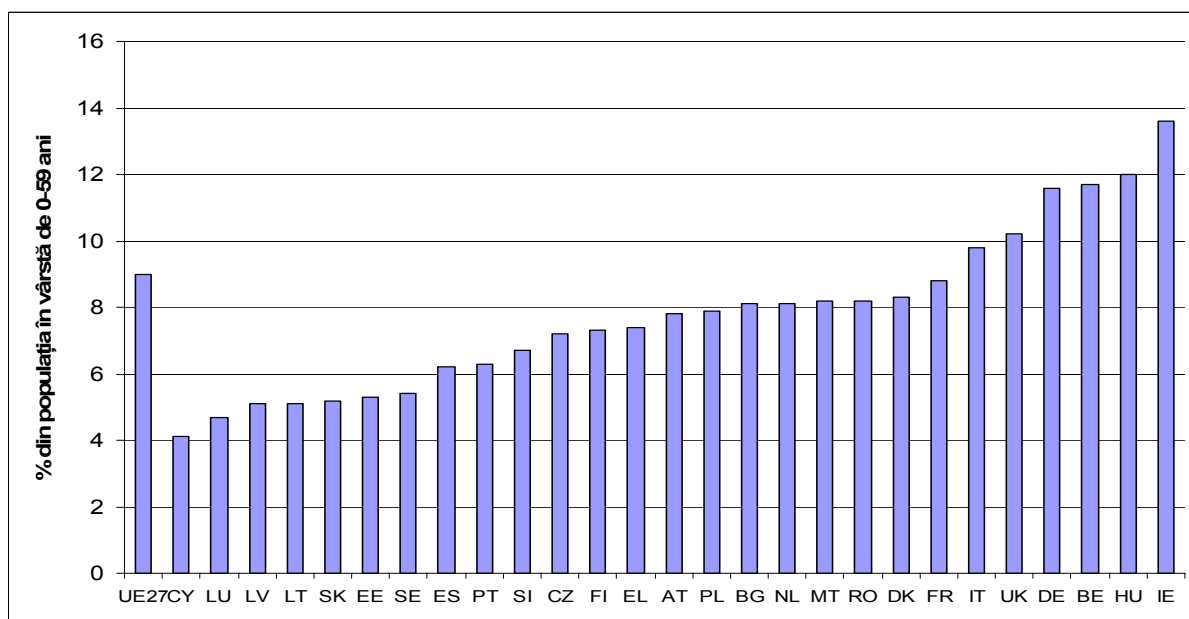

Sursa: EU-SILC (2008)

Figura 3: procentajul persoanelor între 0-59 de ani care trăiesc într-o gospodărie în care nimeni nu lucrează¹² pe țări; 2008

¹¹ Persoanele sunt considerate în stare de „sărăcie severă” dacă se confruntă cu cel puțin 4 din 9 precarități: persoanele nu își pot permite i) să își plătească chiria sau facturile de întreținere, ii) să își mențină locuința la un nivel de încălzire adecvat, iii) să se confrunte cu cheltuieli neașteptate, iv) să mănânce carne, pește sau o proteină echivalentă mai des de o dată la două zile, v) o săptămână de vacanță pe an în afara locuinței, vi) un automobil, vii) o mașină de spălat, viii) un televizor color sau ix) un telefon.

¹² Persoanele care trăiesc în locuințe cu intensitate de lucru foarte scăzută sunt persoane cu vârste între 0-59 de ani care trăiesc în gospodării în care adulții lucrează mai puțin de 20 % din potențialul lor de muncă în anul precedent.

Sursa: EU-SILC (2008)